

Прастора **МАЛЫХ** форм

XXXI МІЖНАРОДНЫ ФЕСТИВАЛЬ СУЧАСНАЙ ХАРЭАГРАФІІ Ў ВІЦЕБСКУ (IFMS)

Святлана Гуткоўская

IFMS – САМЫ ЗНАЧНЫ І ПРЭСТЫЖНЫ Ў БЕЛАРУСІ, МАГУТНЫ КАТАЛІЗАТАР РАЗВІЦЦЯ ТАНЦАВАЛЬ-НАГА МАСТАЦТВА ЯК У НАШАЙ КРАІНЕ, ТАК І ЗА ЯЕ МЕЖАМІ. ВАЖКУЮ РОЛЮ Ў ГЭТЫМ ВЫКОНВАЕ ТВОРЧЫ КОНКУРС, УНІКАЛЬНАСЦЬ ЯКОГА ЗАКЛЮЧАЕЦЦА Ў ТЫМ, ШТО Ў ВІЦЕБСКУ АЦЭНЬВАЕЦЦА РАБОТА Ў ЦЭЛЫМ, І ГРАН-ПРЫ ЎРУЧАЕЦЦА ЗА ВЫДАТНЫ ХАРЭАГРАФІЧНЫ ТВОР, СПЕЦЫЯЛЬНА ПАД-РЫХТАВАНЫ І ЎПЕРШЫНЮ ПРАДСТАЎЛЕНЫ НА ФЭСЦЕ.

АСАБЛІВА ВЫЛУЧЫЛІСЯ ХАРЭАГРАФІЧНЫЯ ТВОРЫ, ЯКІЯ АДЛЮСТРОЎВАЛІ САЦЫЯЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ СУЧАСНАГА ГРАМАДСТВА.

У 2018 годзе ў першым туры спаборніцтва было прадстаўлена 39 конкурсных работ з Арменіі, Беларусі, Германіі, Італіі, Кітая, Літвы, Украіны, Польшчы, Расіі ды іншых краін.

Конкурс яркава прадэманстраваў схільнасць харэографу да малых формаў. Так, у праграме было паказана 11 сола і 12 дуэтаў, а таксама чатыры камерныя кампазіцыі, у якіх занятая не больш за пяць выканаўцаў. Нягледзячы на складанасць стварэння сольных і дуэтных твораў (напрыклад, аўтар не можа выкарыстоўваць шматпланавыя танцавальныя малюнкi, прыемы поліфанічнага выкладання харэаграфічнай фактуры, акрамя двухгалосся), многія з іх вылучаліся высокім мастацкім узроўнем. Сярод 12 работ, якія выйшлі ў фінал, большасць належалі менавіта да гэтай катэгорыі.

Асабліва вылучыліся харэаграфічныя творы, якія адлюстроўвалі сацыяльныя праблемы сучаснага грамадства. Упершыню за час існавання форуму экспертны савет прыняў рашэнне ўручыць адразу дзве спецыяльныя прэміі з фармулёўкай «За актуальнасць і сацыяльную значнасць». Імі адзначаны харэограф і выканаўца Дзяніс Чарнышоў з Расіі (Чэлябінск) за конкурсную работу «Дзёмухаўцы», што мела відавочную антымілітарысцкую накіраванасць, і харэограф з Італіі Віта Альфарана (Alpha ZTL Dynamic Art Company) за работу «Viola

(ta)», які пратэставаў супраць любой формы гвалту над жанчынай.

Германічнае злучэнне арыгінальнай балетмайстарскай задумы з дакладна адабранымі выразнымі сродкамі, тэатральнасць дзеяння (напрыклад, удалае выкарыстанне тэкстаў), эпатаж і шчырасць выканання адразу вылучылі гэтыя творы. Відавочна, адабраны пластычны матэрыял з'явіўся для абодвух выканаўцаў (мужчыны – у першым творы і жанчыны – у другім) блізікім і эмацыйна перажытым. Для Чарнышова гэта не першая ўзнагарода ад экспертнага савета: у 2016 годзе за конкурсны твор «Еггог» («Памылка») ён атрымаў спецыяльную прэмію «За годнае ўвасабленне тэмы чалавека і віртуальнай рэальнасці».

Гран-пры конкурсу была адназначна харэаграфічная мініяцюра «Дарослыя гульні» ў выкананні студэнтаў Цэнтральнай акадэміі драмы з Кітая. У кітайскага дуэта выявілася дзівосная свабода танца, якая дазволіла прадэманстраваць неабмежаваныя магчымасці чалавечага цела і эмоцыі самага высокага напалу. Нельга абысці ўвагай і другую работу, прадстаўленую гэтым дуэтам у конкурснай праграме, пад назвай «Незаплямленая зямля», што таксама прайшла ў фінал і ў якой

танцоўшчыкі стварылі пераканаўча шчырыя, але кантрасныя ў параўнанні з першай працай, вобразы. Бясконцая кантылена выяўлялася ў напеўнай мяккасці пераходаў ад руху да руху, а філіграннасць дробных пластычных элементаў і лёгкасць выканання наогул прадуквалі ўражанне бязважкасці.

Сольны конкурсны твор пад назвай «Woman before decision making» («Жанчына перад прыняццем рашэння») праекта Рымы Піпаян з Арменіі (Ерэван) адзначаны першай прэміяй. Выканаўца тонка пляла ўласны пластычны маналог, у якім выглядала то разгубленай і бясконца адзінокай, то рашучай і ўпэўненай у сабе. Усё яе аблічча – маленькія рукі і ступні колеру алебастру, шыкоўныя цёмныя валасы і выразныя вочы – зачароўвала з першай хвіліны, а выдатна падрыхтаванае цела, незвычайна мяккая пластыка «гаварылі» красамоўней за ўсе словы.

Другая прэмія прысуджана тром конкурсным твораў, два з якіх прадстаўлялі Беларусь. Гэта былі дуэт пад назвай «Пераход» праекта Дзмітрыя Бяззубенкі (Мінск, кафедра харэаграфіі Беларускага ўніверсітэта культуры і мастацтваў), і тры пад назвай «Look», прадстаўленае Tremors Dance

Сотрапу (Мінск, Беларусь), і кампазіцыя «Alpha» ў выкананні n'Era Dance Group (Кіеў, Украіна).

У першай працы – «Пераход», дзе пастаноўшчык здолеў увасобіць саму прыроду чалавечых адносін, але адначасова і адчайную спробу пераадолець існуючыя стэрэатыпы, моцным бокам выканання стаў дыялог паміж партнёрамі, які меў пранізліва хвалюючы характар, і гэта ўзбагачала эмацыйна-эстэтычную сутнасць харэаграфічнага тэксту. У кампазіцыі «Look» сцэнічнае дзеянне прыцягвала яркімі элементамі тэатралізацыі і філасофскім сэнсам. Пяцёра выканаўцаў твора «Alpha» прадэманстравалі ўменне выдатна рухацца, лёгка спраўляцца з тэхнічна складанымі элементамі, адпраўляючы магутную энергетыку ў глядзельную залу.

Трэцяй прэміяй адзначаны твор «Знікла я» праекта Арцёма Шошына з Украіны (Кіеў), у якім галоўныя персанажы, ён і яна, нягледзячы на рознасць памкненняў, неразлучныя, жывуць і дыхаюць, як адзіны арганізм.

У апошнім конкурсе было прадстаўлена шмат работ – сола і дуэты, якія ствараюцца сумесна харэаграфамі і танцоўшчыкамі, – разлічаных у першую чаргу на тую ці іншую індывідуальнасць,

3.

у выніку чаго і ўзнікае магчымасць засвойваць глыбінныя пласты танцавальнай мовы.

Разам з тым нельга не адзначыць, што харэаграфія шэрагу сольных і дуэтных твораў, нягледзячы на рамантычнасць або прэтэнцыёзнасць назваў, напрыклад «У адлюстраванні месяца» (праект Кацярыны Пісаравай, Масква), «Назад у будучыню» (Тэатр танца «Plastilin», Чарнаморск), была пазбаўлена якой-небудзь асаблівасці і, галоўнае, вобразнасці, а некаторыя безаблічныя дуэты па форме і прыёмах арганізацыі танцавальнага матэрыялу хутчэй нагадвалі занятыя дуэтнага танца, на якіх адточваецца тэхнічнае майстэрства падтрымак («Ні сабе, ні іншаму», танцавальная кампанія «Сhгота», Цюмень).

Спецыяльную прэмію імя Яўгена Панфілава ўручылі харэографу Іллі Ошу з Волагды. Ён неаднаразова прывозіў у Віцебск цікавыя балетмайстарскія работы і апошнім разам прадставіў два

творы, абсалютна розныя па тэматыцы, жанры, сродках выразнасці і атмасферы, – «Пра галоўнае мне не паспелі сказаць. Пра галоўнае я не паспею...» і «Выміраючы від». Ілля Оша выступіў адначасова ў дзвюх ролях – як пастаноўшчык і выканаўца. Харэограф не спрабаваў расказваць пэўную гісторыю, а імкнуўся да метафар у пластыцы і ў аtryбутах, што, зразумела, абуджала фантазію глядачоў.

Фестываль пераканаў: найбольш актыўна айчыны сучасны танец сёння развіваецца ў Мінску, Віцебску і Гомелі. Яскравым сведчаннем пазітыўных змен з'яўляецца творчы рост айчынных харэографіў і плённасць іх прафесійнай дзейнасці. Сам конкурс прадставіў крытыкам і глядачам як ужо вядомыя ў краіне, так і новыя імёны. Нашы

4.

5.

харэографы ствараюць арыгінальныя творы, якія вылучаюцца глыбінёй, духоўнай напоўненасцю і высокім узроўнем мастацкага мыслення. Невыпадкова ў фінал XXXI Міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі выйшлі чатыры кампазіцыі беларускіх балетмайстраў. Нагадаю, што першага

6.

7.

значнага поспеху за гісторыю фестывалю – першая прэмія ў намінацыі «харэаграфічная міні-яцюра» – прадстаўнікі сучаснага танца Беларусі дасягнулі ў 2006 годзе: гэта быў твор «За два крокі ад...» на музыку П'яцолы ў пастаноўцы і выкананні Вольгі Лабоўкінай і Жанны Маглыш з Гродна. За апошнія дзесяцігоддзі ў сферы сучаснай харэаграфіі краіны паступова ішоў працэс назапашвання вопыту, і ёсць тэндэнцыі да новых адкрыццяў.

Сёння можна канстатаваць: сучасная харэаграфія Беларусі вылучыла новыя метады, прыёмы і спосабы рэалізацыі мастацкай ідэі, а высокі прафесійны ўзровень айчынных выканаўцаў (валоданне рознымі тэхнікамі сучаснага танца), у сваю чаргу, дазваляе харэаграфам і танцоўшчыкам сканцэнтраваць увагу на мастацкім складніку сцэнічнага твора. Неабходна адзначыць вялікую ролю кафедры харэаграфіі БДУКіМ у падрыхтоўцы спецыялістаў гэтай сферы, паколькі менавіта яе выхаванцы складаюць асноўны касцяк вядомых беларускіх калектываў сучаснага танца. Працягваюцца актыўныя пошукі новай пластычнай мовы, арыгінальных сродкаў выразнасці, што, на думку даследчыкаў, з'яўляецца адной з цэнтральных праблем харэаграфічнага мастацтва XXI стагоддзя. **М**

1. «Знікла я». Праект Арцёма Шошына. Украіна.
2. «Спячача красуня». Харэограф Радзі Паклітару. «Кіеў мадэрн-балет». Украіна.
3. «Дарослыя гульні». Цэнтральная акадэмія драмы. Кітай.
4. «Жанчына перад прыняццем рашэння». Праект Рымы Піпаян. Арменія.
5. «Пра галоўнае мне не паспелі сказаць...». Харэограф Ілля Ош. Расія.
6. «Alpha». n'Era Dance Group. Украіна.
7. «Пераход». Праект Дамітрыя Бяззубенкі. Беларусь.

Фота Ігара Гусакова.